

Krzyżanowski, Julian

Doroczne Zebranie Uroczyste : 27 listopada 1949 r. : Sprawozdanie Sekretarza Generalnego za czas od 20 listopada 1948 r. do 26 listopada 1949 r.

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 42, 71-76

1949

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie Sekretarza Generalnego

za czas od 20 listopada 1948 r. do 26 listopada 1949 r.

przedkłada

Julian Krzyżanowski

Dostojne Zgromadzenie!

Trybem zwyczajnym, nim rzucimy okiem na plon tegoroczny, wspomnieć się godzi tych, którzy na zawsze opuścili nasze szeregi. W okresie tedy, objętym przez me sprawozdanie, zmarli członkowie naszego Towarzystwa: Stanisław Grabski, Pierre Jouguet, Jan Karol Kochanowski, January Kołodziejczyk, Zdzisław Macierewicz, Sławomir Miklaszewski, Władysław Ostrowski, Jan Rutkowski, Władysław Semkowicz, Stanisław Sierakowski, Władysław Witwicki. Każde z tych nazwisk ma swą wymowę, każde chlubnie zapisało się w dziejach naszej nauki. Tych, co je nosili, wspominamy z uznaniem i żegnamy z żalem.

W dniu wczorajszym dokonano wyboru prezydium, do którego weszli: Waław Sierpiński — prezes, Kazimierz Kuratowski — wiceprezes, Kazimierz Michałowski — sekretarz generalny, Wincenty Lesław Wiśniewski — zastępca sekretarza, Edward Lipiński — skarbnik.

Odbyte w dniu wczorajszym wybory nowych członków wprowadziły do naszego grona pewne i niewątpliwie doniosłe zmiany: Członkami zwyczajnymi na Wydziale I, Językoznawstwa i Historii Literatury, zostali: Halina Koneczna i Jan Szeruda. Na Wydziale IV Nauk biologicznych i lekarskich: Jan Bowkiewicz, Hanna Czeczottowa, Waław Gajewski, Tadeusz Gorczyński, Roman Kobendza, Józef Kochman, Zygmunt Kracz-

kiewicz i Bolesław Rosiński. Na Wydziale V Nauk technicznych i rolniczych: Leon Borowski, Kazimierz Drewnowski, Janusz Groszkowski, Stanisław Płużański, Kazimierz Rodowicz, Bohdan Stefanowski, Franciszek Szelański, Bolesław Tołłoczko, Tadeusz Urbański, Witold Wierzbicki i Józef Zawadzki, nadto Emil Chroboczek, Waclaw Dąbrowski, Czesław Kanafojski, Arkadiusz Musierowicz. Jako członkowie korespondenci weszli do Towarzystwa: na Wydziale III Nauk matematyczno-fizycznych Stanisław Pietkiewicz, na Wydziale IV: Stanisław Feliksiak i Bronisława Konopacka, na Wydziale V: Jerzy Bukowski, Tomasz Kluza, Witold Kotowski, Henryk Kozłowski, Stanisław Kuhn, Witold Nowicki, Zygmunt Rybicki, Adam Smoliński i Edward Światopełk-Czetwertyński, następnie Jan Grzymała, Franciszek Krzysik, Aleksandr Maksimow, Jerzy Ostromecki, Eugeniusz Pijanowski, Antoni Wojtysiak i Czesław Zakaszewski.

Przechodząc do przedstawienia pracy, wykonanej przez TNW w roku sprawozdawczym, skoncentrowanej na posiedzeniach wydziałowych i komisyjnych oraz w zakładach, stwierdzić trzeba z zadowoleniem znaczne jej postępy w porównaniu z rokiem ubiegłym, zadokumentowane faktem, że sam Wydział I z komisjami wykazuje 48 referatów, a więc tyle, co wszystkie wydziały z r. 1948.

W szczególach ilość posiedzeń i referatów przedstawia się jak następuje:

	Posiedzeń	Referatów		Ogółem
		Wydział	Komisje	
Wydział I i 4 komisje	39	10	38	48
Wydział II i 3 komisje	24	10	18	28
Wydział III	5	26	—	26
Wydział IV	3	16	—	16
Ogółem		62	56	118

Obserwując ten bogaty plon referatów dodać należy do nich nadzwyczajne posiedzenia wydziałowe i międzywydziałowe

we o charakterze specjalnym, urządzone zazwyczaj w porozumieniu z bratnimi organizacjami naukowymi Warszawy. Tak więc urządzono posiedzenie w stulecie śmierci Słowackiego, posiedzenie poświęcone nauce radzieckiej, wzięto udział w akademii ku czci Pawłowa, na Wydziale I osobne posiedzenie uczciło stu pięćdziesięciolecie urodzin Puszkina, w najbliższych zaś tygodniach odbędzie się posiedzenie związane z dwuchsetleciem urodzin Goethego, członka Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie.

Życie i potrzeby bieżące TNW były przedmiotem wielogodzinnych zwykle obrad zarządu na 11 posiedzeniach, przy czym materiał do tych obrad był przygotowany na 14 posiedzeniach prezydium.

Zakłady Towarzystwa w roku sprawozdawczym zajęte były, jak poprzednio, porządkowaniem zbiorów i usprawnianiem pracy, czemu sprzyjało uzyskanie przez nie odpowiednich lokali. Ogółem biorąc okres ten był przygotowaniem do normalnej pracy, która powinna się zacząć, o ile to dotąd nie nastąpiło, jeszcze w końcowych tygodniach roku bieżącego.

Biblioteka Centralna doprowadziła do ładu swe zbiory, zarówno ocalałe z przed wojny, jak zasobne nabytki ostatniego pięciolecia napływające tytułem wymiany za nasze wydawnictwa. Uporządkowano tedy wydawnictwa akademickie w ilości 500 tytułów polskich i 623 obcych, co w praktyce znaczy około 10.000 roczników. Ponad to sprawdzono z zachowanymi katalogami zasób dawny, dzięki czemu każda książka zbioru, obejmującego mnóstwo dzieł, których żadna inna biblioteka warszawska nie posiada, jest dla czytelnika osiągalna. Zasoby te będą oddane do użytku publicznego w styczniu, po urządzeniu czytelnicy naukowej.

Gabinet Filologiczny im. Korbuta, którego księgozbiór wzrósł pokaźnie dzięki skatalogowaniu biblioteki T-wa Literatów i Dziennikarzy i nabytków, zakupionych za sumę ok. 900.000 zł, zappełnił luki wojenne i stał się już dzisiaj najbogatszym w książki warsztatem pracy naukowej w naszej polonistyce. Zbiory jego liczą około 16000 dzieł, systematycznie zinwentaryzowanych i skatalogowanych, około 4000 dzieł dal-

szych czeka na opracowanie. O znaczeniu zbioru świadczy fakt, iż jest on podstawą prac specjalnych, związanych z wydaniem pism Słowackiego, Orzeszkowej i Sienkiewicza, oraz że odegrał on poważną rolę przy urządzaniu Wystawy Mickiewiczowskiej, na którą dostarczył 800 książek i broszur o Mickiewiczu, z czego 500 objeżdża Polskę w gablotach wystawowych. Z prac specjalnych w nim wykonywanych na szczególną uwagę zasługuje inwentaryzacja i katalogowanie Archiwum Orzeszkowej, odbywające się przy współpracy najpierw Seminarium polonistycznego U. W., ostatnio za IBL.

Komisja Bibliografii Historii Polski uporządkowała i sprawdziła materiały, które uszły zagłady czasu wojny, następnie dopełniła je do tego stopnia, iż już w połowie roku można było przygotować i oddać do recenzji tom I Bibliografii, który w r. 1950 pójdzie do druku.

Zakład Antropologiczny, którego kierownictwo objął Czł. B. Rosiński, przystąpił do zinwentaryzowania i zabezpieczenia swych bogatych materiałów.

Komisja Atlasu Historycznego zorganizowała się w ostatnich tygodniach i rozpoczęła pracę.

Gabinet matematyczny, pomieszczony w Seminarium matematycznym U. W., dzięki nabytkom tegorocznym i uporządkowaniu części zbiorów z magazynów w Bibliotece Uniw. posiada obecnie 2067 woluminów czasopism, 819 książek i niemal 10000 odbitek. Ze zbiorów jego korzystało: z wypożyczalni 215 osób, z czytelni 127 osób.

Wydawnictwa T.N.W., wśród których prace Wydziału II wybijają się na czoło (75% całej produkcji), wraz z publikacjami dawniejszymi docierają do odbiorców w znacznym stopniu bezpłatnie lub drogą wymiany. W okresie sprawozdawczym tedy sprzedaliśmy tylko 1458 egzemplarzy, 4634 egzemplarzy natomiast rozesłano członkom i wysłano do 260 instytucyj krajowych i zagranicznych. Dochody ze sprzedaży wyniosły do 2.000.000 zł

Jak wspominałem, przeważna ilość wydawnictw (64%) powstała w Drukarni Naukowej, która w okresie sprawozdawczym rozwija swą działalność w sensie nie ilościowym, na to

bowiem nie pozwoliły jej warunki lokalowe, ale jakościowym, dając druki wymagające dużej staranności i zabiegów technicznych specjalnych. Rozwój drukarni, umożliwiony dzięki znacznym kredytom inwestycyjnym, polegał w pierwszym rzędzie na zaopatrzeniu się w czcionki specjalne oraz w maszyny. Kosztownych bo precyzyjnych maszyn nie udało się nam wprawdzie sprowadzić z zagranicy, nabyliśmy jednak trzeci linotyp, maszynę płaską i gilotynę introligatorską, oraz niezbędny sprzęt dla zecerni. Przygotowaliśmy wreszcie wygodny lokal, zapewniający zakładowi normalne warunki pracy. W chwili gdy drukarnia weszła na jej drogę, przejęło ją Ministerstwo Oświaty i przekazało Państwowym Zakładom Wydawnictw Szkolnych. Jesteśmy przekonani, że Drukarnia Naukowa, przenosząca się właśnie do nowego lokalu na Śniadeckich 8, będzie w dalszym ciągu zaspokajała w pierwszym rzędzie potrzeby nasze i to nie ze względu na okoliczność, że myśmy ją stworzyli, lecz dlatego, że nasze wydawnictwa mają specjalny charakter i stawiają wymagania, którym może sprostać tylko specjalne drukarstwo naukowe.

Przeniesienie Drukarni jest przykładem pomyślnego przewyciężenia w okresie sprawozdawczym trudności lokalowych. W Pałacu Staszica tedy otrzymaliśmy ostatecznie piwnice, parter, część piętra I i resztę II, dzięki czemu można było urządzić magazyny, rozwinąć biuro i ekspedycję wydawnictw, uzyskać salę dla posiedzeń naukowych i pomieścić zakłady, Korbutianum i komisje naukowe. Reszta właściwego pałacu, tj. sala kolumnowa i III piętro mają być gotowe w połowie r. 1950, do tego zaś czasu powinny powstać również wznoszone intensywnie skrzydła nowego gmachu. Nie wątpimy, że jedno z nich, wschodnie, będzie oddane Towarzystwu, co pozwoli nam na pomieszczenie tych zakładów, które pracują poza Pałacem Staszica, w lokalu T-wa Ekonomicznego i SARP, oraz uruchomienie zakładów, których dla braku miejsca dotąd nie można było reaktywować. Do pierwszych należą Zakład antropologiczny, Komisja Historyczna (Bibliografia Historii Polski) i Atlasu historycznego, oraz Pracownia słownikowa, drugie to: Zakład etnologiczny i Gabinet aktywnometryczny.

Dzięki pomocy instytucyj zajmujących się odbudową stolicy, odzyskaliśmy gmach na Śniadeckich 8, którego połowę zajęły dwie nowe instytucje naukowe (Instytut Badań Literackich i Państwowy Instytut Matematyczny), jedną czwartą Drukarnia Naukowa, jedną czwartą wreszcie powołany przez nas do życia Zakład Fizyki i Chemii. Nad nim umieściliśmy w sześciu mieszkaniach naszych pracowników administracyjnych.

Byt i praca TNW w okresie sprawozdawczym opierały się, podobnie jak w latach dawniejszych, na dotacjach przyznanych nam przez Ministerstwo Oświaty i Prezydium Rady Ministrów, na dochodach własnych ze sprzedaży wydawnictw i na dotacjach specjalnych, inwestycyjnych, przeznaczonych na odbudowę gmachów i rozbudowę drukarni. Z sum kategorii ostatniej odbudowa domu na Śniadeckich pochłonęła ok. 90.000.000 zł, Pałac Staszica ok. 20.000.000 zł, drukarnia zaś 22.000.000 zł. Dotacje bieżące przewidziano: 15.000.000 zł, na wydawnictwa, 7.000.000 zł. na administrację, 3.500.000 zł. na umeblowanie Pałacu Staszica. Z dochodów własnych wreszcie pokrywamy niedobór na administrację, nagrody naukowe i wydatki pomniejsze o charakterze doraźnym.